

Helsingin kuvataidekoulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2021 Tarkistettu ja täydennetty 2024

Hyväksytty Helsingin kuvataidekoulun johtokunnassa 23.9.2021

Henkilökunta on hyväksynyt ja sitoutunut suunnitelmaan 21.9.2021

Henkilökunta on hyväksynyt tarkistetun suunnitelman 15.8.2024

Suunnitelma on esillä Helsingin kuvataidekoulun kotisivuilla 29.9.2021 alkaen ja tarkistettu suunnitelma alkaen 1.9.2024.

Tarkistetun suunnitelman on laatinut rehtori Mirka Kastinen.

Tarkistetun suunnitelman pohjana on käytetty keväällä 2024 toteutettua oppilaskyselyä, turvallisen tilan ohjeita/oikeusministeriön yhdenvertaisuus.fi -sivustolta ja Jyväskylän yliopiston julkaisemaa esitystä vuodelta 2023 / *Oppimisen ja hyvinvoinnin perusta – Turvallisempi tila ja psykologinen turvallisuus* / Pilvi Hämeenaho ja Miia Sainio / Jyväskylän yliopisto 2023 ja Mannerheimin lastensuojeluliiton kiusaamisen ehkäisyn -sivuston ohjeita.

Suunnitelma on myös korjattu vastaamaan Helsingin kuvataidekoulun kannatusyhdistyksen uusia sääntöjä vastaavaksi.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2024 on osa koulun turvakansiota ja samoja asiakokonaisuuksia on myös uudessa Helsingin kuvataidekoulun kestävyysuunnitelmassa (2024–2026).

Sisällys

Helsingin kuvataidekoulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tavoitteet ja tehtävät	3
Tiedon kerääminen, arviointi ja tasa-arvotyöryhmän tehtävä	4
Tasa-arvotyö kuvataidekoulussa	4
Yhdenvertaisuus kuvataidekoulussa	5
Häirinnän ja kiusaamisen ehkäiseminen	6
Taiderauha	6
Erityisen tuen toimet	6
Henkilökunta	6
Liite 1	8
Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo työyhteisössä	8
Ohjeet oppilaalle ja huoltajille syrjintä-, häirintä- ja kiusaamistapauksissa	8
Liite 2	9
Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo työyhteisössä	9
Ohjeet henkilökunnalle oppilaan syrjintä-, häirintä- ja kiusaamistapauksissa	9
Liite 3	11
Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo työyhteisössä	11
Ohjeet henkilöstölle syrjintä-, häirintä- ja kiusaamistapauksissa	11
Liite 4	12
Yhdenvertaisuus	12
Liite 5	13
Mitä seksuaalinen ja sukupuoleen kohdistuva häirintä on?	13
Liite 6	14
Lait ja pykälät, joihin tasa-arvosuunnitelma perustuu:	14
Liite 7	15
Seurantareportti kevät 2024	15
Kehittämiskohteita 2025-2026	17
Liite 8	18
Mannerheimin lastensuojeluliiton ohjeet kiusaamisen ehkäisyyn.	18
Liite 9	20
Turvallinen tila	20

Helsingin kuvataidekoulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tavoitteet ja tehtävät

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tavoitteena on vahvistaa ja kehittää Helsingin kuvataidekoulun oppimisympäristöä oppilaiden ja henkilöstön hyvinvoinnin ja toimintaperiaatteiden näkökulmasta. Jokaisella on oikeus toimia työssään ja opiskelussaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden puolesta. Suunnitelman tavoitteena on osallistaa oppilaita ja henkilökuntaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöhön.

Kartoitamme pidemmän aikavälin toimia tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta, sekä edistämme opetuksessamme sukupuolen moninaisuuden ymmärrystä ja kulttuurien kunnioittamisen periaatteita. Kehitämme toimintakulttuuriamme saatujen kokemusten, palautteiden sekä uusimman tutkimustiedon kautta.

Tasa-arvosuunnitelma täydentää Helsingin kuvataidekoulun opetussuunnitelmaa. Opetussuunnitelmassa arvopohja rakentuu taiteelliseen ilmaisuun, jonka pyrkimyksenä on vahvistaa lasten ja nuorten itseluottamusta, yhteistyötaitoja, empatiankykyä, erilaisuuden ymmärtämistä ja ryhmätyötaitoja. Helsingin kuvataidekoulussa vaalitaan monipuolista yhteisöllisyyttä ja kunnioituksen kulttuuria, yhdenvertaisia ihmisoikeuksia, oikeudenmukaisuutta sekä tasa-arvoa. Helsingin kuvataidekoulun toimintakulttuuri muodostuu opettajan, henkilökunnan, oppilaan, ryhmän ja laajemman alueellisen yhteisön myönteisestä, toisia kunnioittavasta vuorovaikutuksesta ja kohtaamisesta. Vuorovaikutus perustuu erilaisuuden, kulttuurisen moniäänisyyden ja erilaisten maailmankatsomusten kirjon näkemiseen yhteisöä rikastuttavana ja positiivisena voimana.

Tasa-arvolain tarkoituksena on estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää eri sukupuolien välistä tasa-arvoa työelämässä. Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä. Tasa-arvo tarkoittaa samanarvoisuutta ja yhdenvertaisuutta sekä erityisesti kansalaisten tasa-arvoista kohtelua lain edessä. Ketään ei saa asettaa eriarvoiseen asemaan henkilöön liittyvän syyn takia (esimerkiksi iän, sukupuolen, alkuperän, kansalaisuuden, uskonnon, mielipiteen tai muun vastaavan takia).

Suunnitelma sisältää toimenpiteet sukupuoli-identiteetin ja sukupuolien ilmaisuun perustuvan syrjinnän ehkäisemiseksi. Sukupuoli-identiteetillä tarkoitetaan henkilön kokemusta omasta sukupuolestaan. Sukupuolen ilmaisulla tarkoitetaan sukupuolen tuomista esiin pukeutumisella, käytöksellä tai muulla vastaavalla tavalla. Helsingin kuvataidekoulussa painotetaan moninaisuutta ja yksilöllisyyttä. Tasa-arvosuunnitelmassa sukupuolen lisäksi puututaan syrjintään johtuen esimerkiksi alkuperästä, vammaisuudesta tai seksuaalisesta suuntautumisesta. Tasa-arvolain mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että opetus tukee tasa-arvon tarkoituksenmukaista kehitystä.

Tasa-arvosuunnitelman tavoitteena henkilöstön osalta on mm. palkkauksen, työmahdollisuuksien ja ammatillisen kehittämisen tarkastelu tasa-arvon näkökulmasta, sekä mahdollisten puutteiden korjaaminen.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusperiaatteiden tulee läpäistä koko kuvataidekoulu aina oppilaista kuvataidekoulun hallintoon asti. Päivittyvä tasa-arvosuunnitelma antaa myös mahdollisuuden tarkastella säännöllisin väliajoin kuvataidekoulussa annettavaa opetusta, opetussisältöjä, ilmapiiriä ja oppimisympäristöjä. Suunnitelma antaa myös puitteet kehittämiskohteiden kartoittamiseen sekä mahdollisten epäkohtien ratkaisemiseen.

Tiedon kerääminen, arviointi ja tasa-arvotyöryhmän tehtävä

Helsingin kuvataidekoulu kerää vuosittain palautetta toiminnastaan erilaisin tavoin. Oppilaat, huoltajat ja yhteistyökumppanit antavat palautetta oppitunneilla, sähköpostitse tai tapaamisissa. Koulumme kerää kirjallista palautetta myös tapahtumissa sekä massakyselyiden avulla. Henkilöstö antaa palautetta kokouksissa ja erilaisissa arviointikeskusteluissa sekä työterveyden suorittamissa tutkimuksissa ja nettikyselyissä. Lisäksi toteutamme joka kevät arviointikyselyn oppilaille ja huoltajille koskien koulun toimintaa. Kyselyssä vaihtuvat vuosittain eri painopistealueet, jotka sivuavat myös tasa-arvoa ja sen toteutumista. Keräämme tietoa ja ideoita toiminnan sekä mm. tasa-arvon kehittämisestä.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilannetta tarkastellaan myös vuosittain rehtorin laatimassa koulun toimintasuunnitelmassa. Toimintasuunnitelmaa kommentoi opettajakunta lukuvuoden ensimmäisessä opettajainkokouksessa. Toimintasuunnitelman hyväksyy opettajakunta sekä johtokunta.

Helsingin kuvataidekoulun tasa-arvotyöryhmän muodostavat rehtori, apulaisrehtori ja päätoimiset opettajat. Tasa-arvotyöryhmän tehtävänä on tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteen kartoittaminen, kehittämiskohteiden valitseminen sekä toimenpiteiden kehittäminen. Lisäksi tehtäviin kuuluu tarvittavien uudistusten toimeenpaneminen, uudistusten valvonta sekä niistä tiedottaminen. Ryhmä seuraa toimenpiteiden toteutumista ja niiden vaikuttavuutta sekä arvioi suunnitelman toimivuutta.

Tasa-arvosuunnitelmaa päivitetään joka kolmas vuosi ja tietoa kehittämiseen kerätään palautteen sekä erilaisten kyselyiden muodossa. Palautetta annetaan työryhmän jäsenille, joiden velvollisuus on nostaa asiat yleiseen keskusteluun sekä kirjata esitettyjä asioita työryhmän jatkokäsittelyä varten. Palautetta voi antaa kenelle tahansa tasa-arvotyöryhmän jäsenelle, jonka velvollisuus on nostaa asiat yleiseen keskusteluun sekä kirjata esitetyt asiat ja palautteet työryhmän jatkokäsittelyä varten.

Tasa-arvotyö kuvataidekoulussa

Kuvataidekoulu on paikka, jossa lapsi ja nuori saa kasvaa rauhassa omaksi itsekseen ilman ennako-oletuksia ja määrittelyjä. Jokaisella on oikeus mm. määrittellä sukupuolensa. Sukupuolittamisen ennako-olettamuksia vältetään koko kuvataidekoulun yhteisössä.

Sukupuolirooleja, -asenteita ja sukupuolittamista pyritään tunnistamaan herkästi kuvataidekoulun arjessa ja mahdollisissa piilorakenteissa.

Opettajan tehtävänä on pitää huoli siitä, että opetustilanteen ilmapiiri on kaikkia oppilaita huomioivaa ja erilaisuutta kunnioittavaa koko ryhmän kesken ja myös oppilaiden tulee sitoutua tähän.

Myös henkilökunnalla on oikeus tehdä työtään kannustavassa ilmapiirissä ilman häirintää kenenkään taholta.

Koulussa tunnistetaan häirintä ja siihen puututaan heti. Minkäänlaista toisten häirintää ei sallita. Jokainen yhteisöön kuuluva puuttuu omilla vaikuttamisen keinoillaan häirintätilanteeseen tai kertoo havaitusta häirinnästä välittömästi henkilökunnalle tai esihenkilölle, joiden velvollisuus on viedä asiaa eteenpäin.

Yhdenvertaisuus kuvataidekoulussa

Oppilaaksiotto

Helsingin kuvataidekouluun valitaan oppilaat ilmoittautumisjärjestyksessä. Ryhmät täytetään niin, että taiteen perusopetuksen aloittamisikäiset (6-vuotiaat) ovat opetusryhmään pääsyssä ensisijaisia verrattuna nuorempiin oppilaisiin. Nuorempia oppilaita ohjataan varhaisiänryhmiin tai otetaan ylimääräisille oppilaspaikoille taiteen perusopetuksen piiriin, jos vanhempia oppilaita ei ole jonossa.

Opetuksen sisältö

Opetussuunnitelmat ovat luettavissa koulun [kotisivuilla](#).

Opetus on tasa-arvoa vahvistavaa. Opetuksessa oppilaat nähdään yksilöinä eikä heitä kohdella ennako-oletusten perusteella, tai kategorisen ryhmän edustajina kuten iän, varallisuuden, sukupuolen, uskonnon, etnisen taustan, sukupuolisen suuntautuneisuuden tai jonkun muun henkilökohtaisen ominaisuuden perusteella.

Opetustilanteissa opettaja luo turvallisen ja rauhallisen ilmapiirin sekä huolehtii mm. tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjaannuttamisesta. Kuvataidetunneilla opettajan tulee olla sukupuolisensitiivinen ja kannustaa tasapuolisesti kaikkia oppilaita tekemään valintoja oman kiinnostuksen mukaan sekä vahvistaa oppilaan omaehtoisen ilmaisun, tulkinnan ja arvottamisen taitoja.

Arviointi

Arviointiohjeet ja -perusteet ovat opetussuunnitelmassa ja opettajan oppaassa. Arvioinnilla edistetään oppilaiden osallisuutta sekä keskustelevaa ja vuorovaikutteista toimintatapaa. Arvioinnissa pyritään oikeudenmukaisuuteen sekä kannustavaan palautteeseen.

Arviointi pohjautuu oppilaan itsearviointiin ja omaan oppimisen polkuun, joka koostuu oppilaan itselleen asettamista tavoitteista suhteessa taiteen perusopetuksen tavoitteisiin. Arvioinnissa oppilaita ja heidän suorituksiaan ei verrata toisiinsa, eikä arviointi kohdistu oppilaiden arvoihin, asenteisiin, persoonaan, temperamenttiin eikä muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Arvioinnissa ja todistuksissa voi pyytää arvioinnin oikaisua ottamalla yhteyttä rehtoriin ja tekemällä oikaisupyynnön.

Opetuspisteiden sijainti

Helsingin kuvataidekoulun saavutettavuus muodostuu monista tekijöistä. Opetuspisteiden sijoittuminen lähelle kouluja ja helpot liikenneyhteydet ovat tärkeitä asioita esimerkiksi nuorempien lasten itsenäisen liikkumisen kannalta.

Tavoitteena esteettömät opetustilat

Opetustilojen esteettömyys on vaihteleva. Kaikkien opetuspisteiden tilat eivät ole esteettömiä. Nuorisotalot ovat uudempaa rakennuskantaa, joissa pyörätuolilla liikkuminen on otettu suunnittelussa huomioon. Tilojen esteettömyyden kartoittaminen ja parantaminen sekä avustajien palkkaaminen vaativat taloudellisia resursseja ja lisäavustusten hakemista.

Tavoitteena pitää harrastusmaksut alhaisina

Helsingin kuvataidekoulun harrastusmaksuja pyritään pitämään alhaisina, niin että harrastus olisi mahdollisimman monelle lapselle saavutettavissa.

Vähävaraisten perheiden lapsille Helsingin kuvataidekoulussa on vapaaoppilashaku. Lukukauden alussa on mahdollista hakea puolivapaaoppilaspaikkaa tai kokonaan maksutonta paikkaa. Myös Helsingin kaupungin sosiaalitoimi kustantaa osan oppilaiden harrastusmaksuista.

Helsingin kuvataidekoulu on mukana Unelmista totta -harrastustessa. SOS-Lapsikylän Unelmista totta -harrastustuen avulla vähennetään lasten ja nuorten vapaa-ajan vieton eriarvoistumista ja syrjäytymistä. Unelmista totta -harrastustuki on lasten ja nuorten ohjatun ja säännöllisen harrastamisen tukimuoto. Pienituloinen perhe voi hakea harrastustukea, mikäli lapsen harrastuksen aloittaminen tai jatkaminen ei olisi muuten mahdollista. Haku: unelmista.fi

Häirinnän ja kiusaamisen ehkäiseminen

Taiderauha

Taiderauha tarkoittaa työskentelyrauhaa taiteen parissa ja rauhaa olla ryhmässä oma itsensä. Jokaisen tulee käyttäytyä niin, että ryhmässä on hyvä olla. Kaikilla on oikeus monipuoliseen opetukseen ja kuulluksi tulemiseen. Ryhmissä noudatetaan hyviä käytöstapoja. Käytöstapoja opetellaan heti varhaisiän ryhmistä alkaen. Niitä ovat ystävällisyys, työskentelyrauhan antaminen, toisten huomioiminen, kunnioittaminen, auttaminen ja omien jälkien siivous.

Kuvataidetunnin säännöt

- **Kuuntele opettajan ohjeita**
- **Anna työrauha ja kunnioita toisten töitä**
- **Ole ystävällinen**
- **Liiku rauhallisesti**
- **Käytä materiaaleja ja työvälineitä huolellisesti**
- **Siivoa jälkesi ja auta toisia**

Kiusaaminen ja häiriköinti ovat ehdottomasti kielletty. Kiusaamistilanteet pyritään ratkaisemaan heti. Jos häiriköinti jatkuu opettajan puuttumisen ja oppilaan kahdenkeskisen keskustelun jälkeen niin opettaja voi soittaa tai lähettää sähköpostia huoltajille saadakseen tilanteen ratkaistua.

Oppilas voidaan siirtää toiseen ryhmään. Jos käytös jatkuu edelleen hyvin häiritsevä, oppilas voidaan siirtää etäopetukseen.

Erytisen tuen toimet

Erytisoppilas on oppilas, joka tarvitsee sovellettuja tavoitteita ja oppisisältöjä opiskeluunsa kuvataidekoulussa. Oppilaalle voidaan laatia oma henkilökohtainen opetussuunnitelma, johon voidaan kirjata tarvittavat tukitoimet sekä tavoitteet opiskelulle.

Oma henkilökohtainen opetussuunnitelma voi tulla kyseeseen myös niiden oppilaiden kohdalla, jotka haluavat lisätunteja ja suorittaa taiteen perusopinnot nopeammin kuin koulun yleisessä opetussuunnitelmassa on määritetty.

Henkilökunta

Kuvataidekoulussa otetaan huomioon henkilökunnan moninaisuus ja työrauhaa ylläpidetään avoimuudella ja puheeksi ottamisella. Koulutus ja yhteisöllisyyden kehittäminen erilaisin aktiviteetein on myös tärkeä osatekijä hyvän ja arvostavan työilmapiirin vaalimisessa.

Helsingin kuvataidekoulu panostaa henkilökunnan jatko- ja täydennyskoulutukseen kehittääkseen toimintaansa ja huolehtimalla henkilökuntansa ajankohtaisista koulutustarpeista työnkuvien mukaan. Laaja yhteistyöverkko ja aktiivinen toiminta ammatillisissa yhteyksissä edesauttaa työyhteisön jatkuvaa oppimista ja kehittämistyötä.

Kuvataidekoulun henkilökunnan yhdenvertainen tiedottaminen, viestittäminen ja yhteisistä asioista päättäminen tapahtuu yhteisen viestintäkanavan kautta ja erilaisissa kokouksissa.

Opettajat kokoontuvat rehtorin kutsumana opettajainkokouksiin, joissa on esityslistalla ajankohtaisia aiheita ja lukuvuoden kiertoon liittyviä asioita. Kokousten esityslistalla ovat koulun kuulumiset, talousasiat, näyttelyt, retket, opetussuunnitelman käytännöt, tiedotusasiat, jatkokoulutus.

Pedakahvilat ovat pedagogisten sisältöjen ja opettajien nostamien aiheiden keskustelufoorumi. Tavoitteena on yhdessä jakaa ja vertaistukea saaden kehittää omaa opettajuutta ja kuvataidekoulun pedagogista pääomaa. Yhteydenpito mahdollistaa jatkuvan palautteen antamisen ja kuvataidekoulun kehittämistyön mm. tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

Rekrytointi tapahtuu kuvataidekoulussa voimassa olevan johtosäännön mukaan.

Liite 1

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo työyhteisössä

Toimintaperiaatteet

Ohjeet oppilaalle ja huoltajille syrjintä-, häirintä- ja kiusaamistapauksissa

Jos sinua häiritään tai kiusataan tai huomaat häirintää, syrjintää tai loukkaavaa käytöstä:

- **Käske kiusaajaa tai häiritsijää lopettamaan.**
- **Varmista, että kiusaaja tai häiritsijä tietää, että koet tilanteen loukkaavana.**
- **Kirjaa ylös kuka, milloin, missä ja miten häirintä tai kiusaaminen on tapahtunut.**
- **Kerro asiasta opettajalle, huoltajille tai koulun henkilökunnalle.**
- **Säilytä esim. saamasi viestit, jotta niitä voidaan käyttää apuna tapausta selviteltäessä.**

Jos oppilas kokee kuvataidekoulussa tulleen kiusatuksi, tulee asiasta viipymättä kertoa opettajalle tai lähimmälle aikuiselle tilanteen selvittämiseksi. Jos oppilas ei halua tai ei voi kertoa kiusaamisesta kuvataidekoulussa niin huoltajat ottavat yhteyttä oppilaan opettajaan tai rehtoriin ja kertovat oppilaan tulleen kiusatuksi. Viestissä opettajalle/rehtorille voi kertoa ajankohdan, ketkä ovat olleet osallisena tapahtumaan ja mitä on tapahtunut. Viestin saatuaan opettaja ryhtyy toimiin tapahtuman selvittämiseksi. Opettaja keskustelee tapahtumassa olleiden osallisten kanssa ja pyrkii ratkaisemaan tilanteen parhaimmalla mahdollisella tavalla. Jos kiusaamiseen on osallistunut ryhmästä useampi oppilas, opettaja puhuttelee koko ryhmää ja yrittää korjata ryhmädynamiikkaa pidempiaikaisilla toimilla ja seuraamalla niiden tuloksia. Oppilas ja huoltaja pitävät opettajan ajan tasalla toimien vaikutuksista.

Lyhytkestoiset riidat ja haukkumiset ratkaistaan opettajan toimesta, mutta jos kiusaaminen on vakavaa ja laajaa opettajan avuksi tulee rehtori ja/tai apulaisrehtori tai toinen opettaja ja tilannetta pyritään ratkaisemaan huoltajien tapaamisella, oppilaiden siirroilla toisiin ryhmiin, avustajien lisäämisellä ryhmään ja ryhmädynamiikan parantamiseen tähtäävillä toimilla. Opettaja voi saada myös moniammatillista asiantuntija-apua.

Vakavissa kiusaamistapauksissa oppilaalle, joka toimenpiteistä huolimatta jatkaa kiusaamista ja häiriköintiä osoitetaan uusi ryhmä ja jos tilanne jatkuu ryhmänvaihdosta huolimatta, viimeinen toimenpide on siirtää oppilas etäopetukseen.

Liite 2

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo työyhteisössä

Toimintaperiaatteet

Ohjeet henkilökunnalle oppilaan syrjintä-, häirintä- ja kiusaamistapauksissa

Jos huomaat häirintää, syrjintää tai loukkaavaa käytöstä tai saat tietää siitä:

- **Käske kiusaajaa tai häiritsijää lopettamaan.**
- **Varmista, että kiusaaja tai häiritsijä ymmärtää, että tilanne on loukkaava.**
- **Kirjaa ylös kuka, milloin, missä ja miten häirintä tai kiusaaminen on tapahtunut ja informoi asiasta rehtoria tai apulaisrehtoria.**
- **Säilytä esim. saamasi viestit, jotta niitä voidaan käyttää apuna tapausta selviteltäessä.**

Opettajan velvollisuus on puuttua havaitsemaansa tai tiedoksi saamaansa oppilaan kiusaamiseen, syrjintään ja saada se loppumaan heti.

Jokaiselle koulun henkilökuntaan kuuluvalle aikuiselle voi kertoa kiusaamisesta. Tieto kiusaamisesta on kerrottava/välitettävä mahdollisimman nopeasti oppilaan opettajalle tiedoksi.

Opettaja puhuttelee tapahtuneessa läsnä olleita ja selvittää mitä ja milloin on tapahtunut ja ketkä ovat osallisia. Jokaisen näkökulma tapahtuneeseen selvitetään ja kirjataan ylös. Tapahtuma, erimielisyys tai haukkuminen todetaan ja osoitetaan kiusaavan käytöksen seuraukset. Oppilaalle kuvataan vaihtoehtoinen malli käyttäytyä tilanteessa kuin kiusaaminen. Oppilaalle tai oppilaille annetaan mahdollisuus korjata käytöksensä ja tapahtunut: heitä kehoitetaan pyytämään anteeksi ja sopimaan. Ryhmän kanssa voidaan yleisesti käydä tapahtuma läpi, jos siihen on tarvetta ja jos se on tärkeää ryhmän yhteishengen kannalta.

Jos keskustelu, sopiminen ja puhuttelu koululla ei tuota tuloksia ja kiusaaminen tai loukkaaminen jatkuu, opettaja ottaa yhteyttä huoltajiin. Yhteydenotossa opettaja kertoo huoltajille huolestuttavasta tunteesta tai huolesta ylipäänsä. Häiriköinti ja huono käytös pitää aina merkitä kyseisen oppilaan etunimellä tuntipäiväkirjaan tms. Näin toimien opettaja pystyy osoittamaan ja kertomaan tarkasti mitä ja milloin tapahtui eikä epämääräisesti todeta vain käytöksen olevan huonoa. Tilanteen jatkuessa opettajan on syytä joka tunnin jälkeen viestittää, miten tunti on mennyt niin, että huoltajat pysyvät ajan tasalla tunteesta ja pystyvät keskustelemaan lapsen ja nuoren kanssa tilanteesta ja mahdolliset toimenpiteet eivät tule yllätyksenä.

Jos yhteydenotto kotiin ei tuota tulosta opettajan on tiedotettava rehtorille tilanteesta ja rehtori voi kutsua vanhemmat koululle keskustelemaan asiasta/ tai pitää etäpalaverin/ tai järjestää tunneille esim. avustajan. Jos kiusaamiseen on osallistunut useampi oppilas, on hyvä myös puhutella koko ryhmää ja yrittää korjata ryhmädynamiikkaa pidempiaikaisilla toimilla ja seurata niiden tuloksia. Lyhytkestoiset riidat ja haukkumiset ratkaistaan opettajan toimesta, mutta jos kiusaaminen on

vakavaa ja laajaa opettajan avuksi tulee rehtori ja/tai apulaisrehtori tai toinen opettaja ja tilannetta pyritään ratkaisemaan huoltajien tapaamisella, oppilaiden siirroilla toisiin ryhmiin, avustajien lisäämisellä ryhmään ja ryhmädynamiikan parantamiseen tähtäävillä toimilla. Opettaja voi saada myös moniammatillista asiantuntija-apua.

Vakavissa kiusaamistapauksissa oppilaalle, joka toimenpiteistä huolimatta jatkaa kiusaamista ja häiriköintiä osoitetaan uusi ryhmä ja jos tilanne jatkuu ryhmänvaihdosta huolimatta, viimeinen toimenpide on siirtää oppilas etäopetukseen.

Liite 3

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo työyhteisössä

Toimintaperiaatteet

Ohjeet henkilöstölle syrjintä-, häirintä- ja kiusaamistapauksissa

Kun kohtaat häirintää, syrjintää tai loukkaavaa käytöstä:

- **Käske kiusaajaa tai häiritsijää lopettamaan.**
- **Varmista, että kiusaaja tai häiritsijä ymmärtää, että koet tilanteen loukkaavana.**
- **Kirjaa ylös kuka, milloin, missä ja miten häirintä tai kiusaaminen on tapahtunut.**
- **Tilanne on kerrottava aina esimiehelle.**
- **Säilytä esim. saamasi viestit, jotta niitä voidaan käyttää apuna tapausta selviteltäessä.**

Jos havaitset syrjintää, häirintää tai kiusaamista sinulla on velvollisuus puuttua tilanteeseen. Työyhteisön erimielisyydet pyritään aluksi selvittämään kahdenkeskisillä keskusteluilla ja jos tilanne jatkuu, ottamalla yhteyttä esimieheen.

Työyhteisön haasteisiin esimerkiksi rakenteissa tai tavoissa ilmi tulleisiin kehittämiskohteisiin vastataan avoimilla puheeksiottamisilla, kehityskeskusteluilla, keskusteluilla pedakahvilassa tai ottamalla yhteyttä työterveyteen.

Tilanne on kerrottava aina esihenkilölle. Opettajien ja toimiston henkilökunnan esihenkilö on rehtori. Rehtorin toimintaa valvoo ja ohjaa johtokunta ja johtokunnan puheenjohtaja. Vakavissa tapauksissa voi ottaa yhteyttä Aluehallintovirastoon.

Jos seksuaalisesta häirinnästä epäillään oppilaitoksen henkilöstöön kuuluvaa:

tapahtumankulku selvitetään, kaikkia osapuolia kuullaan ja arvioidaan, onko häirintää tapahtunut sekä päätetään toimenpiteistä ja seurannasta. Jos häirintä on vakavaa tai jos lievempi häirintä jatkuu selvittelyn jälkeen, tehdään tarvittavat palvelussuhdetta koskevat päätökset (varoitusta ja viime kädessä palvelussuhteen päättäminen).

Liite 4

Yhdenvertaisuus

Mitä on antirasismi?

Antirasismi on aktiivista ja tietoista toimintaa kaikkia rasismien muotoja vastaan. Antirasistista toimintaa on se työ, joka vähentää etnistä syrjintää, syrjivien käytäntöjen vaikutuksia ja kielteisiä ennakkoluuloja.

Tietoisuus antirasismista

Oman ymmärryksen lisääminen rasismista on antirasismien keskiössä. On tärkeä hahmottaa, miten laajasta ilmiöstä on kyse, jotta pystyy tunnistamaan, tiedostamaan ja muuttamaan asioita. Ensimmäinen askel kohti rasismien purkamista on siis tiedon lisääminen. Ymmärrys rasismien historiallisista ja rakenteellisista ulottuvuuksista, sekä niiden vaikutuksista rasismia kohtaavaan ihmiseen ja laajemmin yhteiskuntaan, on oleellista.

Ymmärrystä ja tietoisuutta lisätään omalla aktiivisella toiminnalla - etniseen tai uskonnolliseen vähemmistöön tai alkuperäiskansaansa kuuluvia ihmisiä kuormittamatta.

Oman roolin ymmärtäminen

Antirasismi edellyttää aktiivista oppimista, tilan antamista, toimimista ja kuuntelemista. Jokaisella on tärkeä rooli yhdenvertaisuuden edistämässä, vaikka kaikki eivät itse koe rasismia. Tällaisissa tilanteissa voi hyödyntää omaa asemaansa syrjintää kokevien ihmisten yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Pohdinta omasta roolista antirasistisessa prosessissa vaatii aikaa ja kärsivällisyyttä, ja siihen saattaa liittyä vaikeita tunteita kuten epämukavuutta. Virheitä voi tapahtua, mutta ne kannattaa ottaa mahdollisuutena kehittyä antirasistisena toimijana.

Aktiiviset teot

Antirasismissa pyritään aina vähentämään rasismia. Muutoksen aikaansaamiseksi pitää tehdä aktiivisia antirasistisia tekoja. Tämä tarkoittaa, että puututaan aktiivisesti epäasialliseen käytökseen ja syrjintään, ja edistetään yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa.

Rasismien passiivinen vastustaminen ei riitä. Rasismista vapaata Suomea luodaan puuttamalla aktiivisesti rasistisiin tekoihin. Sinä voit päättää, että olet osa tätä muutosta.

(Lähde: Oikeusministeriö: <https://yhdenvertaisuus.fi/olenantirasisti.fi>)

Liite 5

Mitä seksuaalinen ja sukupuoleen kohdistuva häirintä on?

Seksuaalisessa häirinnässä on kysymys lapsen tai nuoren altistamisesta ikään kuulumattomalle seksuaalisuudelle, joka loukkaa hänen psyykkistä tai fyysistä koskemattomuuttaan.

Sillä tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä.

Vakavimmillaan se voi muuttua seksuaaliseksi väkivallaksi ja rikolliseksi teoksi.

Häirinnälle on tyypillistä sen toistuvuus (voi olla myös yksittäinen teko).

Seksuaalinen häirintä voi ilmetä seuraavin tavoin:

- **seksuaalisesti vihjailevat eleet tai ilmeet**
- **epäasialliset seksuaaliset puheet, kaksimieliset vitsit sekä vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat huomautukset tai kysymykset**
- **epäasialliset seksuaaliset sisällöt eri sosiaalisen median kanavissa, WhatsApp-, Snapchat- yms. viestit, tekstiviestit, sähköpostit, puhelinsoitot**
- **fyysinen koskettelu ja lähentely**
- **sukupuoliyhteyttä tai muuta sukupuolista kanssakäymistä koskevat ehdotukset tai vaatimukset**
- **seksuaalirikos kuten raiskaus, sen yritys tai seksuaalinen ahdistelu**
- **Ilmiön yhteinen käsitteleminen jo etukäteen auttaa lapsia ja nuoria tunnistamaan erilaiset häirinnän muodot, ja samalla he oppivat toimimaan myös ahdistaviksi tai vaikeiksi kokemissaan tilanteissa.**
- **Lähtökohtana kiinnostus lasten ja nuorten kuulumisia kohtaan ja luottamuksen ilmapiirin rakentaminen**
- **Oppilaitoksessa rohkaistaan opiskelijoita ilmoittamaan havaitsemastaan tai kohtaamastaan seksuaalisesta häirinnästä luotettavalle aikuiselle.**

(Lähde: [Kouluille ja oppilaitoksille tarkoitettu esittelymateriaali seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi](#) (Opetushallitus, 2020) (ppt))

Lisätietoa: <https://yhdenvertaisuus.fi/etusivu>

Liite 6

Lait ja pykälät, joihin tasa-arvosuunnitelma perustuu:

- Oikeus turvalliseen oppimisympäristöön
- Seksuaalinen häirintä on tasa-arvolaisissa kiellettyä syrjintää
Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986)
- Yhdenvertaisuuslaki kieltää häirinnän yhdenvertaisuuslain mukaisten syrjintäperusteiden, kuten alkuperän, seksuaalisen suuntautumisen, kielen, uskonnon, vammaisuuden tai terveydentilan, perusteella.
Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)
- Terveydenhuoltolaki velvoittaa tarkastamaan kolmen vuoden välein koulujen ympäristön terveellisyys- ja turvallisuus- sekä psykososiaalisen hyvinvoinnin. Tarkastus kattaa myös seksuaalisen häirinnän ja siihen liittyvät toimintatavat.
Terveydenhuoltolaki (1326/2019)
- Seksuaalinen häirintä voi johtaa huomautukseen, varoitukseen tai palvelussuhteen päättämiseen
Työsopimuslaki (55/2001)
- Seksuaalirikoksena rangaistavaksi säädettyjä tekoja ovat muun muassa raiskaus, pakottaminen seksuaaliseen tekoon, seksuaalinen hyväksikäyttö, seksuaalinen ahdistelu, lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö, seksuaalipalvelujen ostaminen nuorelta ja lapsen houkuttelevuus seksuaalisiin tarkoituksiin. Sen lisäksi seksuaalinen häirintä voi olla kunnianloukkausrikos.
Rikoslaki (39/1889)

Alle 18-vuotiaaseen opiskelijaan kohdistunut seksuaalirikosepäily ilmoitetaan poliisille ja lastensuojeluun. Epäselvissä tilanteissa voi konsultoida ilman nimiä poliisia ja lastensuojelua ja kysyä neuvoa tilanteeseen.

Rehtorin ja opettajan tietoon tulleesta koulussa tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta ilmoitetaan niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Tapahtuneista rikoksista ilmoitetaan poliisille ja lapsista tai nuorista herännyt huoli ilmoitetaan lastensuojeluviranomaiselle (koulusta tehdään lastensuojeluilmoitus).

Liite 7

Seurantaraportti kevät 2024

Taiderauha – työ kiusaamisen ehkäisyssä onnistunut.

Keväällä 2024 pyysimme perusopintojen oppilaita Keksijöistä Tutkijoihin vastaamaan Webropolin sovelluksella laadittuun kyselyyn opiskelusta kuvataidekoulussa. Huoltajille ja oppilaille lähetetyt sähköpostikyselyt ovat olleet aikaisemmin vastausprosenteiltaan hyvin alhaisia ja tulokset sen johdosta merkityksettömiä. Tavoitteena oli parantaa vastausprosenttia ja kysyä oppitunneilla suoraan oppilailta näkemyksiä ja kokemuksia kuvataidekoulussa opiskelusta.

Kyselyyn vastasi 379 oppilasta, joka on koulun oppilaiden kokonaismäärästä 41,2 %/kevät 2024. Oppilaat olivat iältään 8–16-vuotiaita. Kuvataidetunnilla jokainen ikäryhmään kuuluva oppilas sai opetuskerran aikana täyttää kyselyn nimettömänä. Opettaja avasi kyselylinkin valmiiksi ja oppilas täytti ja lähetti sen Webropolille. Kyseisen opetuskerran poissaolevat oppilaat eivät vastanneet kyselyyn eli kyselyn pohjana on satunnaisotos. Ryhmäkohtaisella valinnalla taattiin, että opettaja saa oman ryhmänsä tulokset ja vastaukset tietoonsa ja voi kehittää syksyllä 2024 omaa opetustaan palautteeseen nähden.

Kyselyssä tuli ilmi, että oppilaiden pysyvyys on korkealla tasolla. Vastanneista 42 % ilmoitti, että on opiskellut 4 vuotta tai enemmän.

Kyselyn vastaukset kertovat, että Helsingin kuvataidekoulussa opitaan, viihdytään ja saadaan kavereita. Tyytyväisiä harrastukseensa oli 98,2 % (368) vastanneista ja 1,8 % (7) ilmoitti tyytymättömyytensä. Kaksi tyytymättömistä vastanneista halusi oppia enemmän (opetettavia asioita voisi olla enemmän) ja yksi vapaa palaute oli, että tehtävät ovat tylsiä.

Kysymykseen mitä kuvataidekoulussa voisi oppia vielä enemmän -vastauksien kärjessä olivat maalaus (45 %), piirustus (47 %) ja keramiikka (42 %). Muita tärkeitä opinaloja olivat video- ja animaatio (27 %), arkkitehtuuri ja valokuvaus (24 % ja 24 %) sekä sarjakuva- ja tekstiili-/muotitaide (23 % ja 23 %). Luovaa ajattelun oppimista halusi 25 % vastanneista oppia lisää.

Parasta Helsingin kuvataidekoulussa oli yleisesti taiteen tekeminen (80 %) ja ystävät (53 %). 49 % vastanneista koki, että luova ajattelu ja mielikuvitus oli tärkeintä kuvataidekoulussa ja 46 % vastanneista kertoi, että uusien asioiden oppiminen oli parasta. 46 % vastanneista halusi kehittyä taiteen tekijänä ja 45 % oli sitä mieltä, että kuvataidekoulu on monipuolinen harrastus.

Saatujen tulosten valossa voimme olla tyytyväisiä ja kehittää oppisisältöjä edelleen vastaamaan palautetta, mutta myös innostaa kokeilemaan uusia taiteen tekemisen tapoja ja välineitä.

Olemme myös saaneet rakennettua työkuulttuurin, jossa ei esiinny juurikaan kiusaamista (7 oppilasta ilmoitti kyselyssä kiusaamisesta – 368 oppilasta vastasi ettei ole kokenut kiusaamista kuvataidekoulussa.) Vapaassa palautteessa yhteensä kuusi oppilasta kertoi kiusaamisesta näin:

Pari vuotta sitten toinen ryhmäläinen jankkasi että en ole tehnyt taulua jonka tein

Mua on kutsuttu kerran ”fattie” mutta mä luulen että vain leikillä mutta se silti tuntui pahalta, muuten en ole kiusattu, (se oli vain kerran)

Roustailua ja väki valalla

Puhumista selän takana

Yksi oppilas pilkkaa välillä muita

Häirintää tunneilla, haukkumista ja epäystävällisesti, mutta onneksi minua ei täällä erään kiusata :)

Taiderauha on käsite, joka on kehitetty kuvaamaan kuvataidekoulun henkeä – olemme kaikki oppimassa ja tekemässä yhdessä työtä taiteen parissa. Oppimisympäristömme tavoitteena on, että jokainen käyttäytyy ystävällisesti, toisia arvostaen ja kuunnellen. Erimielisyyksiä on ja väittelyä asioista, mutta ketään ei kiusata, ei haukuta eikä syrjitä.

Kiusaamisen tunnusmerkit täyttyvät, kun se on puolustuskyvyttömän toistuvaa ja tahallista vahingoittamista ja pahan mielen aiheuttamista.

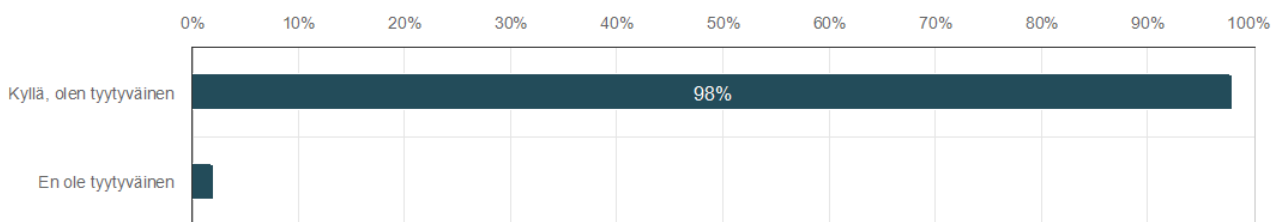
Kyselystä saadut vastaukset ovat erittäin hyviä, mutta eivät vielä riittäviä. Jokainen koettu kiusaaminen on liikaa – toimintaympäristön pitäisi rakentua niin että kiusaamiselle ei ole sijaa eikä tarvetta ja jokainen saa kasvurauhan.

Taiderauhan ylläpito ja kehittäminen vaatii jatkuvaa työtä, mutta olemme hyvin tyytyväisiä saatuihin tuloksiin.

Ohessa otteita kyselytutkimuksesta:

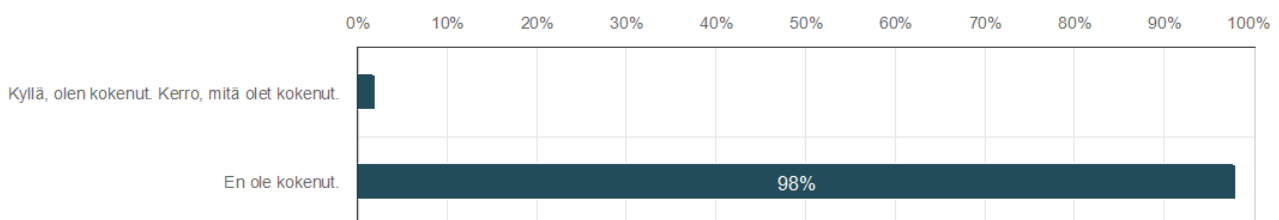
Oletko tyytyväinen saamaasi opetukseen kuvataidekoulussa?

Vastaajien määrä: 379

Oletko kokenut kiusaamista kuvataidekoulussa?

Vastaajien määrä: 375

	n	Prosentti
Kyllä, olen kokenut. Kerro, mitä olet kokenut.	7	1,9%
En ole kokenut.	368	98,1%

Lisätekstikenttään annetut vastaukset

Vastausvaihtoehdot	Teksti
--------------------	--------

Kyllä, olen kokenut. Kerro, mitä olet kokenut.	Pari vuotta sitten toinen ryhmäläinen jankkasi että en ole tehnyt taulua jonka tein
Kyllä, olen kokenut. Kerro, mitä olet kokenut.	Mua on kutsuttu kerran ”fattie” mutta mä luulen että vain leikillä mutta se silti tuntui pahalta, muuten en ole kiusattu, (se oli vain kerran)
Kyllä, olen kokenut. Kerro, mitä olet kokenut.	Roustailua ja väki valalla
Kyllä, olen kokenut. Kerro, mitä olet kokenut.	Puhumista selän takana
Kyllä, olen kokenut. Kerro, mitä olet kokenut.	Yksi oppilas pilkkaa välillä muita
Kyllä, olen kokenut. Kerro, mitä olet kokenut.	Häirintää tunneilla, haukkumista ja epäystävällisesti, mutta onneksi minua ei täällä erään kiusata :)

Kehittämiskohteita 2025-2026

- Positiivista yhdenvertaisuutta Helsingin kuvataidekoulussa on edistetty muun muassa vuosina 2023 ja 2024 järjestämällä Vuotalon kulttuurikeskuksen pyynnöstä PRIDE-kylttipaja. Yleisöpajaan on ollut vapaa pääsy ja se on kestänyt pari tuntia koulun opettajien ohjauksessa. Olemme myös ideoineet kanavaa oppilaille, jossa he saisivat itse vaikuttaa, ideoida ja valita yleisötyöpajan aiheen ja toimisivat ohjaajina tai voisivat pyytää aiheeseen erikoistuneen opettajan vetämään työpajaa. Nuorten vetämiä työpajoja on jo kokeiltu Valokartano-tapahtumassa, Nuorten taide 2023-tapahtumassa ja koulun näyttelyn avajaisissa.
- Kerro idea, ajatus, kiitos tai valitus -postilaatikko opetuspisteisiin. Matalan kynnyksen vaikuttamisen mahdollisuus – nimettömänä, ryhmänä tai yksilönä - kaikille.
- Huoltajien osallistaminen kursseihin ja taiteen perusopetukseen – tavoitteena on innostaa aikuisen ja lapsen yhteiseen taiteen tekemiseen ja vahvistaa tietoisuutta kuvataiteen ja mediataiteen harrastuksen positiivisista vaikutuksista.
- Johtosäännön uusiminen Helsingin kuvataidekoulun kannatusyhdistyksen uusien sääntöjen mukaiseksi.
- Kysely henkilökunnalle syksyllä 2024/ liite tasa-arvosuunnitelmaan kehittämiskohteista. Tavoitteena mm. opettajakunnan aktivoiminen tasa-arvotyöhön ja toimintaperiaatteiden ja ohjeiden mm. kiusaamistapauksissa selventäminen.
- Kysely huoltajille tammikuussa 2025. Minkälaisiin odotuksiin kuvataidekoulun on vastattava tulevaisuudessa?

Liite 8

Mannerheimin lastensuojeluliiton ohjeet kiusaamisen ehkäisyyn.

<https://www.mll.fi/vanhemmille/tukea-perheen-huoliin-ja-kriiseihin/kiusaaminen/kiusaaminen-mita-koulussa-voidaan-tehda/>

<https://www.mll.fi/vanhemmille/tukea-perheen-huoliin-ja-kriiseihin/kiusaaminen/>

Kiusaaminen

Erimielisyydet ovat väistämättömiä ihmisten välillä. Välienselvittelyt eivät sinänsä ole paha asia. Tilanteissa opitaan esimerkiksi hallitsemaan erilaisia tunteita, selvittelemään riitoja ja sopimaan niitä.

Lapset myös kiusoittelevat ja hännäävät toisiaan. Kiusoittelun kohde tulkitsee jotkut näistä tilanteista leikiksi, mutta jotkut saattavat loukata ja satuttaa. Nämä tilanteet ovat yleensä hetkellisiä ja niiden kohteet vaihtelevat. Ne ovat eri asia kuin jonkun järjestelmällinen kiusaaminen.

Kiusaaminen vs. välienselvittely

Koulukiusaamisella tarkoitetaan sitä, että joku oppilas joutuu jatkuvasti kiusaamisen kohteeksi.

Kiusaajia voi olla yksi tai useampia. Kiusaaminen voi olla esimerkiksi tönimistä, lyömistä, haukkumista ja pilkkaamista, seurasta pois sulkemista, ilkeitä puheita – mitä tahansa sellaista, jolla pyritään vahingoittamaan tai loukkaamaan toista. Kiusaaminen merkitsee usein uhrin eristämistä luokan, ryhmän tai netissä olevan ryhmän sosiaalisesta kanssakäymisestä.

Kiusaamistilanne ei ole koskaan tasa-arvoisten ja yhtä voimakkaiden nahistelua, vaan kiusattu on alakynnessä ja puolustuskyvytön. Kiusaajalla on enemmän valtaa, hän saattaa olla uhriaan fyysisesti vahvempi, isompi, vanhempi tai persoonaltaan räväkämpi.

Kiusaaminen on rikollista toimintaa, kun se täyttää lainsäädännössä rikokselle asetetut tunnusmerkit. Muun muassa kunnianloukkaukseen, laittomaan uhkaukseen, lievään pahoinpitelyyn ja pahoinpitelyyn liittyviä lakipykäläitä voidaan soveltaa kiusaamisen yhteydessä. Myös kiusaajan rikoskumppanina, avunantajana ja yllyttäjänä toimiminen ovat lain mukaan rangaistavia tekoja.

Kiusaaminen kuriin

- Koulussa pitää olla selkeät toimintamallit kiusaamisen ehkäisyyn ja kiusaamistilanteisiin
- Kiusaamista pitää käsitellä koulussa. Siitä pitää puhua suoraan, ei kierrellen.
- Opettajien pitää luoda yhteiset pelisäännöt oppilaiden kanssa.
- Koko koulun henkilökunnan on sitouduttava kiusaamisen vastaiseen työhön.
- Pelkkä hyvän hengen ja ilmapiirin luominen ei riitä.
- Koulun velvollisuus on puuttua kiusaamiseen.
- Jokaiseen kiusaamistapaukseen pitää puuttua nopeasti ja tosissaan.

- Kiusaamiseen puuttuminen on aina aikuisen asia.
- Koulun on otettava asia puheeksi myös vanhempien kanssa esimerkiksi vanhempainilloissa.
- Tilanteita pitää seurata jatkuvasti, sillä kiusaaminen alkaa helposti uudelleen.
- Tukioppilaat voivat havainnoida kiusaamista ja ilmoittaa siitä opettajille.
- Oppilaat pitäisi saada kertomaan kiusaamisesta. Se onnistuu esimerkiksi sellaisen postilaatikon avulla, johon kuka tahansa saa tehdä ilmoituksen kiusaamistapauksesta.
- Oppilashuoltoryhmä voi tutkia laatikon sisältöä ja ryhtyä nopeasti toimeen.
- Välituntivalvontaa tulisi lisätä ja tarkentaa. Koulun alueella pitäisi olla tarpeeksi valvovia silmiä, jotka katsovat oikeaan suuntaan eivätkä käännä selkää kiusaamiselle.
- Kiusatulle pitäisi järjestää luottohenkilö, jolle hän voi puhua asioistaan ja saada tarvittaessa apua.
- Tiedon kiusaamisesta rikoksena pitäisi olla esillä ja saatavilla koulun julkisissa tiloissa.
- Vanhemmat tai vanhempainyhdistykset voivat olla aktiivisia kiusaamisen vastaisessa työssä. He voivat osallistua koulun kiusaamisen vastaisen kampanjan suunnitteluun ja toteuttamiseen tai kiusaamisen vastaisen toimintamallin kehittämiseen sekä tehdä läheistä yhteistyötä opettajien kanssa.

Liite 9

Turvallinen tila

Oppimisen ja hyvinvoinnin perusta – Turvallisempi tila ja psykologinen turvallisuus

Pilvi Hämeenaho ja Miia Sainio/Jyväskylän yliopisto

https://onlinecourses.jyu.fi/pluginfile.php/31922/mod_label/intro/Turvallinen%20tila%20ja%20psykologinen%20turvallisuus%20-diat.pdf

Tavoitteena on luoda toimintaympäristö, jossa kaikilla on mahdollisuus osallistua ja oppia. Opetuksessa ja oppimisympäristöissä turvallisempi tila tarkoittaa ensisijaisesti ilmapiiriä. Opetustilanteet rakennetaan siten, että jokaisen oppilaan on helppo osallistua ja tulla mukaan keskusteluun, saada onnistumisen kokemuksia, tulla kuulluksi, käyttää valtaa ja kokea ryhmään kuulumista ilman että joutuu epämukavan erityishuomion kohteeksi (Kansalaisfoorumi, 2020).

”Toisten kuunteleminen, huomaavaisuus ja luottamus ohjaavat toimintaa. Palaute on aina rakentavaa, eikä syrjivää tai sortavaa kielenkäyttöä sallita. Oppiva ryhmä kantaa vastuuta omasta toiminnastaan, ja myös hankalista tilanteista selvittää yhdessä, kaikki osallistujat huomioiden ja heitä kunnioittaen.” Turvallisempi tila korostaa sananvapautta ja oikeutta ilmaista itseään ja esittää mielipiteitä. Joskus turvallista tilaa yritetään kaventaa vain jonkun tai joidenkin näkemysten suojaksi. Turvallinen tila ei kuitenkaan toteudu, jos kaikkien oikeutta osallisuuteen ei tunnusteta. Oikeus turvallisempaan tilaan on kaikilla – samoin myös vastuu sen luomisesta ja ylläpitämisestä.

Psykologinen turvallisuus on jaettu uskomus siitä, että ryhmässä voi esittää ideoita, kysymyksiä ja huolia sekä tehdä virheitä ilman pelkoa rangaistuksesta, nöyryytyksestä tai vähättelystä (Amy Edmondson).

Psykologisesti turvallisessa ryhmässä opiskelija uskaltaa

...kysyä ja vastata kysymyksiin

...ilmaista, että ei ymmärrä tai osaa

...pitää puheenvuoroja ja esityksiä, vaikka on epävarma tai jännittää

...esittää epävarmoja ja keskeneräisiä ideoita

...epäonnistua ja silti yrittää uudelleen

Yhdenvertaisuus.fi -sivusto on oikeusministeriön ylläpitämä tietopankki yhdenvertaisuudesta. Ohessa heidän ohjeistus turvallisen tilaan.

<https://yhdenvertaisuus.fi/turvallisemman-tilan-ohjeistus>

- Kunnioita toisen henkilökohtaista fyysistä ja psyykkistä tilaa. Et voi tietää toisen rajoja kysymättä niistä. Kysy siis ennen kuin esimerkiksi kosket toiseen. Kuuntele ja muuta käytöstäsi, jos joku ilmaisee sinulle, että käytöksesi tekee heidän olonsa epämukavaksi.
- Kunnioita kaikkia, älä tee oletuksia. Älä tee oletuksia kenenkään seksuaalisuudesta, sukupuolesta, kansallisuudesta, etnisyydestä, uskonnosta, arvoista, sosioekonomisesta taustasta, toimintakyvystä tai terveydestä. Kunnioita pronomineja ja nimiä. Ole tietoinen omista etuoikeuksistasi.
- Ei kehosyrjintää. Älä kommentoi toisen kehoa. Jätä myös pois kommentit toisten ruoka-annoksista ja syömisestä.
- Kunnioita toisten mielipiteitä, uskomuksia, kokemuksia ja eriäviä näkökantoja. Älä pilkkaa, ivaa, halvenna, sysää syrjään tai nolaa ketään puheillasi, käytökselläsi tai teoillasi.
- Ole vastuussa omasta toiminnastasi ja käytöksestäsi. Ole tietoinen, että toiminnallasi on vaikutus toisiin ihmisiin hyvistä aikomuksistasi huolimatta.
- Anna tilaa. Pyri huolehtimaan siitä, että kaikilla on mahdollisuus osallistua keskusteluun. Älä jyrää muiden mielipiteitä ja anna puheenvuoro. Kunnioita myös toisten yksityisyyttä ja käsittele arkoja aiheita kunnioittavasti.
- Puutu häirintään myös sitä todistaessasi ja kysy häirityksi tulleelta, haluaako hän apua tai tukea. Älä jää vain sivustakatsojaksi.